Együttműködési szerződés a tanács és a népfront között

A Hazafias Népfront városi bizottsága és a városi tanács munkája hatékonyságának növelése, a lakossággal való tömegkapcsolat és a társadalom demokratizmusának fejlesztése érdekében a tanács együttműködési megállapodás kötését határozta el a népfront városi bizottságával. A tanács felhatalmazza a tanács elnökét, hogy a megállapodás tervezetét a Hazafias Népfront városi elnökével aláírja. Határidő: azonnal."

Ezt a határozatot július 6-i ülésén hozta a városi tanács.

Az együttműködés természetesen nem újkeletű, már eddig is gazdag múltra tekint vissza. A két testület együttes ülésen több olyan kérdést tárgyalt már meg, amely a város egészét érintette, értékelte például a tanácstagok munkájának, a tanács és a lakosság kapcsolatainak alakulását, megvitatta a játszóterek és a parkok fejlesztésére vonatkozó javaslatokat. Jó együttműködés alakult ki a tanácstagi választások során és azt követően, a tanácstagi beszámolók szervezésében is. A népfront kerületi és körzeti bizottságai igen sokat tettek a kerületi tanácsok és a lakosság közti kapcsolatok fejlesztésében. A népfront várospolitikai tevékenységével közreműködött a városfejlesztés megvalósításában, a tanács, a népfrontszékház kialakításával, a népfrontmunka objektiv feltételeit teremtette meg.

Az együttműködési megállapodás a még szorosabb és összehangoltabb munka lehetőségét teremti meg.

Az együttműködés egy része a tanácsok népképviseleti jellegével összefüggő tömegkapcsolatainak fejlesztését szolgálja. Az országgyűlési és tanácstagi általános, pót- és új választások előkészítésének és lebonyolításának biztosítására — a párt által meghatározott irányelvek alapján — a városi elnökség és a végrehajtó bizottság közös programot és tervet készít. A népfront választási ciklusonként értékeli a tanácstagok munkáját és a tapasztalatokról tájékoztatja a városi tanácsot. A tanácstagok közéleti munkájának elősegítésére előadássorozatot szerveznek. A népfrontklubban létrehozzák a tanácstagok fórumát, ahol külön program szerint minden hónapban találkozhatnak egymással, kicserélhetik véleményüket.

A lakóterületi pártalapszervezetek és a körzeti népfrontbizottságok területi elhelyezkedésének megfelelően a népfront kialakítja a lakossággal folytatandó tanácskozások központjait. A szerződő felek igen fontosnak ítélik a lakóbizottságok tevékenységét, december 31-ig együttesen megállapítják az új lakóbizottsági körzeteket és lebonyolítják a bizottságok megválasztását. A lakóbizottságoknak nagy szerepük van a lakosság társadalmi megmozdulásainak (tanácstagi beszámolók, társadalmi munka stb.) szervezésében és a szocialista együttélés szabályainak betartatásában.

A városfejlesztéssel összefüggő gazdasági döntések, várospolitikai koncepciók kidolgozásához — a tanácstól rendelkezésre bocsátott részletes programok, tervek alapján — a népfrontbizottságok széles körű információkat szereznek, s ezekről a tanács szerveit tájékoztatják. A tervek tanácsi elfogadása előtt vitát, véleménycserét kezdeményez róluk a népfront, szakemberek bevonásával.

A tanács és a népfront egyaránt szükségesnek tartja, hogy az üzemek, a szövetkezetek, az intézmények és a lakosság társadalmi munkával járuljon hozzá a városfejlesztési tervek megvalósításához. Ezért együttműködve szervezik meg a játszóterek, a parkok karbantartását, a tiszta és virágos Szeged mozgalmat, az utak, járdák víz- és csatornahálózat építését, az óvodák és iskolák patronálását, a közterületek fásítását. Az Egy napot Szegedért! társadalmi munka mozgalom irányítására és összefogására bizottságot hoznak létre, az ebben való közreműködésre felkérik a KISZ-t, a szakszervezetet és a vöröskeresztet is.

A tanács vállalja, hogy az éves tervekhez külön tervet készít a társadalmi munkára, és a népfrontbizottságok révén ezt eljuttatja a lakossághoz. A tanács és a népfront évenként felhívással fordul a lakossághoz, és minden év április 4-én értékeli az elvégzett társadalmi munkát, jutalmazza az ebben leginkább kitűnt társadalmi szerveket, brigádokat. A társadalmi munka szervezésében a tanács biztosítja a szakigazgatási szervek és a kerületi hivatalok közreműködését.

Az együttműködési szerződés kitér arra is, hogy a tanács végrehajtó bizottsága és a népfront városi elnöksége közös programot dolgoznak ki a város lakosságának tájékoztatására. Ennek kapcsán gondoskodnak róla, hogy a kerületi népfrontbizottságok és a kerületi hivatalok dolgozói a tanácstagokkal és a lakóbizottságokkal együttműködve tájékoztassák a lakosságot a legfontosabb jogszabályokról, a párt- és állami döntésekről, valamint a tanácsi határozatokról.

Cementet ad a BCM

A Beremend határában „felnőtt, ipari óriás" a két és fél milliárd forintos költséggel épült cementmű szombaton délben megkezdte a cement őrlését. Az építők és a szerelők négyévi megfeszített munkájának eredményeként az eredetileg kitűzött határidő — 1973. március 30. — előtt csaknem 9 hónappal termel már a BCM. Ebben az évben körülbelül 340 000 tonna cementet állít elő a gyár; teljes kapacitása évi egymillió tonna lesz.

Jelenleg csak az I. számú gyártóvonal működik, ezen június 13-án kezdődött meg a klinker — a cement alapanyagának — gyártása, és azóta húszezer tonna klinkert égettek. A három cementmalom közül egyelőre az első őröl, óránként száz tonnát. A szakemberek elégedettek az új cement minőségével. Előreláthatóan július utolsó hetében hagyja el a BCM-t az első szállítmány.

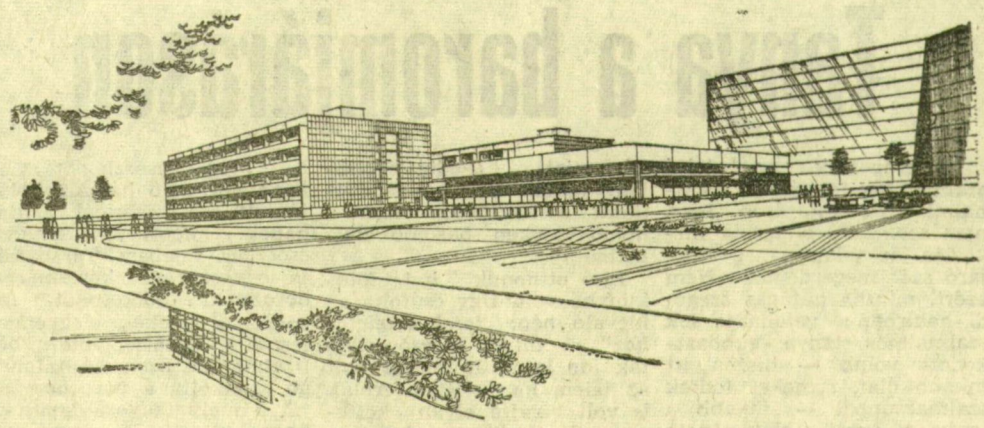

Ház a Gera partján

Ma már szinte az sem igaz, hogy a házakat a helyszínen építik. Az előregyártott vasbetonszerkezet, a házgyári panel kilométerekre elszállítható. Hát még a ház terve! Tessék leülni, itt Szegeden a Klauzál téri irodaházban, a rajzasztal mellé és tervezni egy épületet, mondjuk Erfurtba. A műszaki dokumentáció alig foglal el helyet, a szellem elfér akár egy palackban is, messze küldhető. A tervezői munka szinte kínálja, hogy szellemi exporttá legyen.

Hanem a dolog mégsem olyan egyszerű. Más *magyarul* tervezni és megint más *németül*. Különösen azok számára, akik pályafutásuk során először vállalkoznak ilyesmire.

TELJES MEGELÉGEDÉSRE

Tulajdonképpen véletlenül jött létre az üzlet. A Debreceni Tervező Vállalat állt kapcsolatban az erfurti házépítő kombináttal, ők tervezték a város új lakónegyedének néhány közösségi épületét. Egy kínálkozó újabb feladatnak, az öregek otthona tervezésének azonban nem bírtak eleget tenni a sok hazai munka miatt. A Szegedi Tervező Vállalatot ajánlották be maguk helyett. (Ez igen kollégiális lépés volt, még ha tudjuk is, hogy néhány vidéki tervezőintézet, a debreceni, a miskolci, a pécsi, a szegedi és egy budapesti, az ÉVITERV, úgynevezett társasági szerződés alapján másban is összedolgozik.)

A szegedi tervezők erős kollektívát hoztak létre a feladat elvégzésére. Meglehetősen ritkán emlegetjük a tervezők nevét, most igazán nem lenne méltányos elspórolni a helyet tőlük. A tervezési munka koordinációját Snopper Tibor építészre bízták, az építésztervező Tarnai István, a belsőépítész Sági József, a statikus Libor László, az elektromos berendezések tervezője Vörös Imre, a légtechnikai berendezéseké Csonka Zoltán, a közmű, csatorna tervezője Török János volt. (Nem feledkezhetünk meg ezúttal a tolmácsról sem, dr. Gergely Györgynéről, akinek jelentős szerep jutott az Erfurtban és Szegeden vagy 10—12 alkalommal rendezett egyeztető tárgyalásokon.)

Az első akadályt kitűnően vették: miután a budapesti Tesco és a berlini LINEX külkereskedelmi vállalatok révén 1970 őszén elküldték tervezési ajánlatukat Erfurtba, csehszlovák és bolgár tervezőket megelőzve, ők kapták meg a megbízást a munkára. Tervüket idén tavasszal védték meg a megrendelők legteljesebb megelégedésére, sőt az építkezést azóta már meg is kezdte az erfurti házépítő kombinát.

De ne vágjunk a dolgok elébe: mit is kellett tulajdonképpen tervezni?

Erfurt új lakótelepe, a Riethstrasse, ahol mintegy 16 ezer lakás épül. A tanács megbízásából a Wohnungsbau Kombinat bonyolítja le a lakótelep beruházását, tervezését és kivitelezését is. A közintézményközpont építési programját és kiviteli terveit — mint már említettük — debreceni tervezők készítették. Az új lakónegyed szélén, a Gera folyó partján jelölték ki a megrendelők az öregek otthonának helyét. A folyó mellett keskeny zöldsáv húzódik, mely védett terület.

Ilyen rendeltetésű és jellegű épület, mint amilyen az erfurti lesz, már működik az NDK néhány városában: számunkra mindenesetre több, mint korszerű, feltétlenül előremutató is. Ez az öregek otthona ugyanis félig szálloda, félig kórház. A négyszáz fekvőhely egyik felét idős egészséges, másik felét idős, beteg emberek foglalják majd el. Jobbára hozzátartozó nélküli öregek, akik visszaadták lakásukat a tanácsnak. A Szegeden tervezett U alakú erfurti épületkomplexum egyik szárnya, mely a Gerára néz, az egészségeseké, másik szárnya, a lakónegyed felőli pedig a betegeké. A kettőt összekötő épületrészben kap helyet a nappali, a könyvtár, a hobbyszobák sora és a nővérek szobái. Az U forma szárait földszintes épület zárja be, melyben a konyha, az ebédlő és a klub is lesz. Az udvaron vízmedence, szökőkút.

SZOKATLAN KÖVETELMÉNYEK

A tervezés folyamata és követelményei szokatlanok voltak a szegediek számára. Olyan beruházási programot kellett például csinálni, mely már egy kiviteli terv kisebb léptékű változata volt. (Ennek alapján a tanács egészségügyi osztálya, mint az épület technológiai tervezője, tüzetesen megvizsgálta, hogy igényeiknek megfelel-e minden, sőt a kivitelezővel is egyeztettek már ebben a stádiumban.) Az épülethez felhasználható elemeket az erfurti házgyár számunkra hihetetlenül sokféle eleme közül kellett kiválasztani (mintegy kétezerféle elemet készítenek, s ezekből évi 750—800 lakást, óvodákat és iskolákat építenek), s még egy országosan bevezetett vázas szerkezettípus is rendelkezésükre állt. A megrendelők ragaszkodtak hozzá, hogy minél kevesebb egyedi szerkezetet tervezzenek, és ezt sikerült is betartani. A megrendelők azt is kikötötték, hogy utólagos tervmódosításról szó sem lehet, olyan magasak az építéstechnológiai követelmények, hogy azt egészen egyszerűen lehetetlen volna keresztülvinni. Igen részletes és alapos terveket kellett tehát készíteni, amire csak egyetlen példa: míg itthon egy ilyen jellegű épülethez 45—40 villamos tervrajz elegendő lett volna, az erfurti öregek otthonának villamos hálózata 130 tervlap alapján készül majd.

Szóval valóban nem magyarul, hanem németül kellett dolgozniuk a szegedieknek.

Még egy példa az igényességre, ezúttal nem a technika oldaláról: az öregek otthonának szomszédságában, egybenyitott zöldterületen van egy óvoda, s ez egyáltalán nem véletlen. Azt akarják, hogy a kisgyerekek és az öreg gyerekek minél többet legyenek együtt, ami kitűnő pszichológiai-pedagógiai fogás, de egy külön tervezési nehézséget okozott. Az idős emberek között gyakori vendég a halál. A hullakamrát az épület alagsorában helyezték el, s fedett aluljáró vezet hozzá: ne lássák meg se az otthon lakói, se a gyerekek, amint be-be kénytelen állni a fekete autó.

TÖBB EL SEM VÁRHATÓ

Az erfurti öregek otthonának építését már megkezdték, s még mielőtt 1975-ben beköltöznek a végleges lakók, az építkezés munkásszállásaként fogják használni. A szegedi tervezőket pedig már újabb, NDK számára végzendő munkák foglalkoztatják. Megbízásuk van arra, hogy ugyanebbe az erfurti lakónegyedbe tornacsarnokot és úszócsarnokot tervezzenek. De, úgy látszik, hírük már tovább jutott innen, szó van arról is, hogy Neubrandenburgban pártházat és pártiskolát tervezzenek.

Jó lenne természetesen azt is tudni, hogy milyen hasznot hozott a vállalatnak az NDK számára végzett tervezés? (A szellemi export ugyan elméletileg csak jó üzlet lehet, de hát ha tudjuk azt, hogy egy ilyen beruházás megtervezése itthoni követelmények szerint csupán félévi munkát adott volna, s nem másfél évit, ebben az esetben már nem lehetünk olyan nagyon biztosak benne. A vállalaton belül legalábbis eltérő vélemények alakultak ki, és nincs olyan mérési lehetőség, mely kimutatná, kinek van igaza.) Lehet, hogy anyagilag sikeres, az is előfordulhat, hogy sikertelen volt a vállalkozás, egy mégis biztos: az erkölcsi eredmény. A szegedi tervezők megváltották a belépőjegyet a külföldi piacra, tapasztalatokat, gyakorlatot szereztek és az első munkától többet nem is igen szabad várni.

Fehér Kálmán

az új gazdaságirányítási viszonyok között csak az ügyeskedőknek „futott meg", a tömeg nem képes egyéni törekvéseit, érdekeit érvényesíteni. Az viszont már teljesen rajtunk múlik, hogy milyen véleményt fogadunk el, mely nézetet ismerjük el igaznak. A szocializmusban a többségi elvhez érdemes és szükséges igazodni, tehát ahhoz a társadalmi érdekhez, amely egyben a vezető osztálynak, a munkásosztálynak érdekeit, törekvéseit fejezi ki, s amelyben benne van az összes dolgozó érdeke is.

Beszélünk fogyasztó érdekről, s gyakran szembeállítjuk a termelést a fogyasztással. Úgy vélem, hogy ez esetben emberi érdekről van szó, ebben a szférában viszont nem él külön pályán a termelés és a fogyasztás. Ugyanis kitől, vagy kiktől kérheti számon az ember baklövéseit, sérelmeit? Mind a két oldalon az ember áll. Nézzük meg ezt egy példán keresztül. Tegyük fel: a ruhagyári dolgozó könnyen felemelné a kezét, ha arról döntenének, hogy nagyobb nyereséget kívánnak felosztani közöttük a jövő esztendő elején. Nem valószínű, hogy alaposan mérlegelné a nyereség elérésének mozgató rugóit; például azt az utat, hogy mondjuk 10 százalékkal felemelik a készruhák fogyasztói árát, s így a varrónők több fizetést kaphatnak. Ilyenkor szokott az emberi, egyéni érdek kettéhasadni a termelési oldalon. Csak a termelői érdek dominál, az kerekedik felül.

De mi történik ezután? A fiktív példa szerint: a ruhagyári varrónő férje elmegy az üzletbe és vásárol egy öltönyt. Tegyük fel, hogy a tavalyi 1600 forintos ár helyett most 1800 forintot fizet a ruháért. A feleség — tételezzük fel — 150 forinttal több nyereségrészesedést kapott a fentebb említett áremelkedés következtében. Tehát: ráfizetett 50 forintot. Ekkor viszont felülkerekedik benne a fogyasztó: minden idegszálával, érdekével, törekvésével együtt. Összeütközött egyazon személyben a kétféle érdek: arról nem is beszélve, hogy a társadalmi érdek, a közérdek egyik esetben sem volt azonos sem a termelő, sem pedig a fogyasztó valódi érdekével. A társadalmi érdek ebben az esetben pontosan kifejezhető: a varrónők jövedelmét olyan forrásokból érdemes növelni, amelyek nem vonnak maguk után ütközést a fogyasztói fronton. A termelékenység javításával, jobb munkaszervezéssel, alacsonyabb önköltséggel mérsékelni az öltönyök árát, így elérni a fogyasztók valódi érdekét is, és elősegíteni az egyének és a társadalom együttes gyarapodását.

A gyarapodásról még érdemes néhány szót szólni. Manapság tévesen beszélünk erről, illetve bizonyos jelenségeket rosszul ítélünk meg. Előre bocsátanám, hogy a gyarapodásban semmiféle bűnös dolgot nem érdemes feltételezni. Úgy hiszem és tudom, hogy a szocializmust végeredményben azért építjük, hogy sokkal jobban gyarapodjunk, mint a régmúlt körülmények között. Az viszont megint más, hogy gyarapodni lehet tisztességes és tisztességtelen úton is. De ne keverjük össze a kettőt, a kétféle módon gyarapodókat. Pláne nem érdemes néhány száz, vagy ezer tisztességtelenül gyarapodót, harácsolót összetéveszteni a tisztességes úton gyarapodók százezreivel, millióival. A munkával nem arányos magas jövedelmek ellen feltétlenül fel kell lépni, de nem a megszolgált magas jövedelmek ellen. Elképzelhető, sőt elvárható, hogy tisztességes munkával is lehet magas jövedelmet elérni.

Azt emlegetik egyesek, hogy azért nem volt eddig ilyen problémánk, mert a régebbi gazdaságirányítási rendszer nem engedte meg az effajta burjánzást, de bezzeg az új mechanizmusban ez is lehetséges! Azt mondom én erre a véleményre, hogy téves. Most fertőződött volna meg az ember? Amióta bevezettük az új gazdasági mechanizmust? Nem valószínű, hiszen a példának emlegetett emberek nem most kerültek pozíciókba, csak most „előhívott" állapotban láthatóak, s ez inkább érdeme az új irányítási rendszernek, mint „bűne".

Végezetül még annyit, hogy egy-egy kollektívában, vállalatnál általában több ezer ember dolgozik, akik között mindig akad néhány, akinek nagy kicsi, vagy nagy a gallér. Ebből, ezekből viszont kár generális kérdést fabrikálni. Inkább figyelemre méltó a többiek, a nagy többség érdeke, véleménye.

Gazdagh István